

Ensimmäinen työpaketti valmistui: aiempaa tietoa TUVA-koulutuksesta, osa 1

Kaikki nuoret osallisia tulevaisuuteen-hankkeen ensimmäisen työpaketin tavoitteena oli kartoittaa aiempaa tietoa, tutkimusta ja raportteja TUVA-koulutukseen liittyen. Tässä blogissa nostamme esiin aiempia tutkimuksia. Blogin toisessa osassa keskiössä ovat TUVA-toimijoiden kokemukset aiemman tiedon pohjalta.

Aiemman tiedon perusteella esiin nousevia seikkoja ovat koulutusvalintoihin vaikuttavat tekijät sekä tuen tarpeet ja tukitoimet. Yksilöt tekevät koulutusvalintoja sen mukaan, mikä on heille taloudellisesti tai käytännöllisesti kannattavaa arvioiden koulutuksen tuottamia hyötyjä, sen lisäksi rakenteelliset mallit vaikuttavat koulutusvalintoihin (Varjo 2019). Edelleen myös suvun historialla ja sosiaalisella kontekstilla on vaikutusta yksilöllisinä pidettyihin koulutusvalintoihin (Hoikkala, Aapola-Kari & Lahtinen 2019).

Tuen tarpeissa ja tukitoimissa näyttäytyvät merkityksellisinä yhteistyö kodin ja oppilaitoksen mutta myös yhteistyö oppilaitosten kesken. Oleellisia ovat myös vanhempien, koulukavereiden ja opettajien väliset myönteiset vuorovaikutussuhteet. Alanen (2016) esittelee perheohjauksen mallin, jolla viitataan uudenaikaiseen, usein ryhmämuotoiseen tai perhekeskeiseen ohjaustapaan, jossa painotetaan kodin ja koulun välistä kumppanuutta nuoren koulutuspolun tukemisessa. Itsenäisen arjen hallinnassa nuorilla korostuvat taloudellisen tuen tarve ja unenhallintaan liittyvien asioiden tukeminen (Lakkala ym., 2022). Lisäksi tukea tarvitaan stressinhallintaan, opintojen suunnitteluun ja jännittämisen lievittämiseen.

Vanhemmat, sisarukset, muut sukulaiset ja ystävät ovat nuorille tärkein tukiverkosto. Koulun ammattilaisista erityisesti opinto-ohjaajat, luokanvalvojat tai luokanohjaajat, erityisopettajat ja aineenopettajat nousivat tärkeimmiksi tuenantajiksi (Lakkala ym., 2022). Koulun tarjoama tuki, perheen lisäksi, vaikuttaa merkittävästi opiskelijan kiinnittymiseen koulutukseen. Kouluympäristö on tärkeä nuoren myönteisen minäkuvan ja identiteetin kehittämisessä. Yksilöohjaus, rento ilmapiiri, hyvä yhteishenki ja joustavat opetusjärjestelyt tukevat nuorten hyvinvointia valmentavassa koulutuksessa. Koulutus auttaa myös arjenhallinnan ja säännöllisen elämänrytmin vahvistamisessa (Kiri 2024).

Ammatillisessa koulutuksessa olevat nuoret tarvitsevat tukea itsetuntemuksen, omien vahvuuksien ja osaamisen löytämiseen sekä hyvinvoinnin ylläpitämiseen. Tukea nuoret toivovat opintojen etenemisen edistämiseen ja niissä onnistumiseen sekä myös opintojen loppuun saattamiseen (Lakkala ym., 2022).

Nuoret toivovat vaihtelevia opetustapoja ja oppimisympäristöjä (Porali 2025). Tärkeänä koetaan myös työharjoittelun merkitys jatko-opintoihin suuntautumisen tukikeinona. Opettajan läsnäolo ja luotettavuus tukee opiskelijoiden halukkuutta hakea apua haasteellisissa tilanteissa. Opettajan kannustus, onnistumisen kokemusten mahdollistaminen, haasteiden tunnistaminen ja käytännön apu auttoivat opiskelijoita saavuttamaan tavoitteitaan ja kiinnittymään opiskeluun (Lakkala ym., 2022). Osallisuuden kokemusta tukevat kiireetön ilmapiiri ja keskustelu nuoren kiinnostuksen kohteista. Opiskelu- ja elämänhallintavalmiuksia olisi hyvä olla tarjolla jo perusopetuksessa.

Lähteet:

Alanen, T. (2016). Koulutustason periytyminen: Tapaustutkimus kainuulaisen suvun neljästä sukupolvesta. Teoksessa M. Vanhalakka-Ruoho & M. Tuononen (toim.). Ammatilliseen vai lukioon: Nuoren suunnanottoja perheen kehystämänä. Publications of the University of Eastern Finland. Reports and Studies in Education, Humanities, and Theology, No 14. Itä-Suomen yliopisto, 9-31.

Hoikkala, T., Aapola-Kari, S. & Lahtinen, J. (2019). Nuorten toisen asteen koulutusvalinnat – mitkä mekanismit tuottavat epätyypillisiä valintoja? Policy Brief 14/2019. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta. Nuorisotutkimusverkosto & Otus.

Kiri, T. (2024). ”No onpahan joka päivä jottai” – Nuorten aikuisten hyvinvointiin heijastuvat tekijät ammatillisiin opintoihin valmentavassa koulutuksessa. Lapin yliopisto, Pro gradu - tutkielma.

Lakkala, S., Narkaus, S., & Kallinen, K. (2022). Siirtymävaihe perusopetuksesta ammatilliseen koulutukseen: Opiskelijoiden kokemuksia siirtymästä ja tuen tarpeista. *Nuorisotutkimus*, 40(1), 3–22.

Porali, S. (2025). ”Aina koitetaan pitää mielessä, että meidän opiskelijamateriaali ei ole tutkintojen se massamateriaali” – Ammatillisten toimijoiden näkemyksiä valmentavasta koulutuksesta ja TUVA-koulutusuudistuksesta. Turun yliopisto, Kasvatustiede. Pro gradu - tutkielma.

Varjo, J., Kalalahti, M. & Jahnukainen, M. (2019). ”Ei oikein mikään oo mun juttu”: Rajoittuneita ja rajoitettuja siirtymiä peruskoulusta eteenpäin. *Nuorisotutkimus*, 36(4), 19–34.

Pohjana on käytetty Tampereen ammattikorkeakoulun Sosionomi YAMK, Sosiaalialan asiantuntijuus-opiskelijan Kati Pienräihän työtä ”Tuva-koulutus. Tietoa ja kokemuksia tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta”.

Teksti: Annukka Tapani